

KUIDAS VALMIB ÕPIK

“Põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekava” rakendamiseks on vaja õppekirjandust. Eestis põhineb õppekirjanduse kirjastamine vabal turumajandusel, mis tähendab, et riiklikule õppekavale vastavat õppekirjandust kirjastab ligi 25 kirjastust. Koolibri on neist vanimaid ja suurimaid.

Iga klassi ja õppeaine tarvis kavandab kirjastus Koolibri üldjuhul õppekomplekti, mis koosneb õpikust, töövihikust, kontrolltööde kogumikust, õpetajaraamatust, vajadusel ka seinatabelitest ja CD-dest. Õppekomplekti valmimine kulgeb kokkuvõtlikult järgnevalt.

1. Õppekomplekti koostamise aluseks on riiklik õppekava, millest lähtuvad nii kirjastus kui ka autorid.
2. Õppekomplekti koostamiseks otsib kirjastus autoreid, kes tunneksid riiklikku õppekava ja vastava aine ainekava, õppeainet ja selle õpetamise metoodikat, vastava klassi

õpilaste võimeid ja oskusi. Autorite leidmine on raske, sest lisaks loetletud nõuetele peavad autorid olema suutelised valama kogu vajaliku informatsiooni õpilastele vastuvõetavasse ja huvipakuvasse vormi, seda nii keeleliselt kui ka illustratiivselt. Selliseid inimesi ei ole Eestis just palju.

3. Kirjastus seab käsikirjale tingimused. Lisaks õppekavale vastavusele määratakse väljaande maht, formaat, kirja tüüp ja suurus, illustratsioonide ja teksti proportsioonid, käsikirja esitamise tähtaeg ja vorm jne.
4. Käsikirja laekudes hindab kirjastus selle vastavust esitatud tingimustele. Kui käsikiri on vastuvõetav, alustab kirjastus selle toimetamise ja illustreerimisega.
5. Õppekirjanduse illustratsioonid peavad aitama mõista õppeaine sisu. Seega tuleb iga komplekti jaoks otsida illustraator, kelle käekiri sobib ja kes mingil määral tunneb ka illustreeritava komplekti ainevaldkonda.
6. Kui tekst ja illustratsioonid on paigas, käsikiri küljendatakse.
7. Toimetamise ja küljendamise vahepeale jääb õppekomplekti retsenseerimine kahe nõuetele vastava retsensendi poolt ja esitamine vastavale üleriigilisele ainenõukogule. Ainenõukogu hindab õppekomplekti oma koosolekul ja langetab otsuse selle vastavuse kohta riiklikule õppekavale. Autor ja kirjastus tööta-

vad läbi nii retsensentide kui ka ainenõukogu võimalikud parandus- ja täiendusettepanekud ja korrigeerivad õppekomplekti.

8. Viimastel aastatel on trüki-protsess nii mehhaniseeritud, et trükiaeg moodustab õppekirjanduse ettevalmistusest kaduvväikse osa.
9. Valminud õppekirjandus veetakse koolidesse vastavalt nende tellimustele.

Ülaltoodust järeldub, et õppekirjanduse väljaandmine on keeruline ja pikaajaline tegevus, mis nõuab paljude inimeste ja asutuste koostööd. Kirjastuses tehtavat tööd juhendab ja kontrollib kirjastus, kuid lisaks kirjastusele on õppekirjanduse väljaandmine seotud ka teiste instantsidega, mis on mõnel juhul tekitanud probleeme.

Esimesena märgiksin riikliku õppekava arendustööd. Et uuendatud õppekavale vastav õppekirjandus valmiks ja jõuaks koolidesse õigel ajal, peaks kirjastus mitu aastat ette võrdlemisi täpselt teadma, millal ja millises ulatus riiklik õppekava muutub ja milline on muudatuste täpne sisu.

Teiseks puudutaksin õpikute kaalu. Iga õppeaasta alguses puhkeb meedias suur kära koolikoti raskuse ümber ning peamiseks patuoinaks jäävad õpikud. Olen päri, et lapse koolikott peab olema võimalikult kerge ja võin julgesti väita, et Koolibri peab seda väga oluliseks ega kasuta õppekirjanduses raskeid paberisorte, vaid püüab leida võimalikult kerged, aga kvaliteetsed paberisordid ja köitematerjalid.

ANTS LANG, nõunik

KOOLIBRIL ON UUDISEID!

Kirjastus Koolibri on eelkõige õppekirjanduse väljaandmisele suunatud kirjastus, kelle peamisteks klientideks on õpetajad, õpilased ja lastevanemad. Oma tegemiste kajastamiseks oleme kavandanud neli korda aastas ilmuva ajalehe Koolibri Uudised, milles tutvustame oma töö kõõgipoolt, avaldame meie raamatute kohta kriitikute arvamusi, reklaamime oma uusi tooteid. Püüame peegeldada ka õppekirjanduse kirjastamist ja sellega seotud probleematikat laiemalt nii Eestis kui ka välismaal. Loodame, et leiate meie ajalehest uut ja huvitavat lugemist ning eelistate raamatuid, mis harivad!

KALLE KALJURAND,
direktor

BIOloogia ja tehNIKA = BIOONIKA

... on rikkalikult illustreeritud kogupereraamat, millega algab retk loodusteaduse lummasse maailma.

**Suur bioonikaraamat
159.00**

(hind Rahva Raamatus ja Selverites)

Bioonikateadus uurib, kuidas saaks seadmeid ja masinaid konstrueerides ja materjale arendades rakendada loodusest pärit põhimõtteid.

See raamat vaatleb tehnikat tavalisest hoopis teisiti. Näitlikult ja arusaadavalt kirjeldab see looduse ning tehnika sarnasusi ja erinevusi. Ta avab silmad looduse geniaalsete leiutiste ees, mida kohtame iga päev.

TEISTE RIIKIDE KOGEMUS

Eelmise aasta lõpul toimus Montenegros ümarlaud teemal *Educational Publishing Issues in Small Countries*. Eestit esindasid Kadri Haljamaa ja Elina Volmer.

Ümarlauale oli kutsutud 17 Euroopa ja Kesk-Aasia riigi esindajad, enamik neist alla 5 miljoni elanikkonnaga kommunistliku minevikuga riigid või teistest väga erineva õpikupoliitika riigid.

Pikemate ettekannetega esinesid riigid, mille praktika erineb teiste riikide omast tugevasti ehk Soome, Island ja Austria. Kokkuvõtvalt mõned riikidele iseloomulikud jooned:

- Üle pooltes riikides toimib kirjastustevaheline konkurents.
- Enamikus riikides läbivad õpikud hindamisprotseduuri.
- Enamikus riikides valib õpetaja klassile sobivad õpikud kinnitatud õpikute loetelust.
- Autorite hulgas on suuremas tegevõpetajate osakaal (õppejõud autorite hulgas ülekaalus ainult Eestis ja Kosovos).
- Suurem osa õpikukirjastusi on eraomanduses.
- Paljudes riikides on probleeme autoriõiguste kaitsmisega – koolid kasutavad liiga sageli paljundamisvõimalust, tekitades sellega kirjastustes ja autorites pahameelt.
- Enamikus riikides kasutatakse õpikute laenutamist, ainult kolmandikus riikides ostavad õpikuid lapsevanemad, veel vähemates ostab riik igale lapsele isikliku õpiku.
- Korraldajad kasutasid ühe õpilase nn õpikukulu arvestamiseks huvitavat skeemi, mille kohaselt jagati iga riigi õpikute keskmine hind aastatega, mille jooksul on õpik üldjuhul koolis kasutusel. Nii

saadi näiteks kaheksa eurose õpiku puhul nelja-aastase kasutusaja korral iga õpilase jaoks hinnaks kaks eurot, mis on õpiku kohta suhteliselt väike summa.

Huvitav oli seisukoht, et õpiku laenutamine on kirjastusele majanduslikult kahjulik – mõned kirjastused (nt Sloveenia) lausa süüdistasid koolide direktoreid, et need hoiavad raha kokku ega osta uusi õpikuid mitte iga kolme aasta järel, nagu Sloveenias ette nähtud, vaid 4–6 aasta järel.

Korraldajad tõid küsimustike põhjal välja ka olulisemad probleemid:

- Rahastamine
 - Väike turg (vähe konkurentsivõimelisi kirjastusi)
 - Reguleerimata turusuhted
 - Autorid (leidmine, koolitamine)
 - Kõrged tootmiskulud
 - Õpilaste arvu vähenemine (väiksem tiraaž – kõrgem hind)
 - Rahvusvahemuste õpikute puudumine
 - Vananenud õppekava
- Lühidalt mõnede Euroopa riikide õpikusüsteemist.

Sloveenia koolid võivad valida ka sellise 7. klassi matemaatikaõpiku

Island www.nams.is

Et õpilaste arv on väga väike (45 000), on Islandis riiklik kirjastus. Igas aines on ainult üks õpik, mis on õpilasele tasuta. Kirjastusel on suur vastutus, sest ainuõpiku korral ei ole võimalik kõikidele koolidele sobivat õppekirjandust pakkuda. Õpiku juurde pakutakse hulgaliselt lisamaterjale, mis on printitavad ka Internetist.

Kirjastus annab aastas välja 72 nimetust. Õpilase pearaha aastas 85 €.

Et kirjastuse põhiülesandeks on tagada toodangu vastavus õppekavale, pole eraldi hindamissüsteemi vaja. Töötabsüsteem, kus grupp õpetajaid loeb valmimisjärgus käsikirja ja annab autorile pidevat tagasisidet.

Autorid on enamasti õpetajad, kes katsetavad materjale oma õpilaste peal.

Igast uuest õppematerjalist saadetakse koolidesse üks eksemplar, koolid tellivad nähtu põhjal.

Austria

110 kirjastust, 20–30 neist on välja andnud üle 20 nimetuse õpikuid.

2003/2004. õppeaastal tellis 6000 kooli 1,184 miljoni õpilase jaoks 8,746 miljonit õpikut 91,5 miljoni euro eest.

Kinnitamissüsteem alates 1974. aastast. 31 õpetajatest koosnev komisjoni, igas aines algkooli, põhikooli ja gümnaasiumi, kutse- ja kõrghariduse jaoks.

Õpilase pearaha: põhikool 37,06 €, keskkool 80,66 €, kutseõppeasutus 41,78€. Lapsevanemad tasuvad 10 % õpikute maksumusest. Pearaha eest ostetakse ainult kinnitatud õpikuid. Õpikuhindade üle peavad ministeerium ja kirjastused läbirääkimisi.

Soome

Soomes kaotati õpikute kinnitamine 1992.

Mitmete alternatiivõpikute süs-

teemiga on suudetud saavutada PISA 1. koht, mille peapõhjusiks Soome väga tugevad õpetajad. Õpetajatel vaba voli valida, mille abil õpetab.

Kaks kirjastust (WSOY ja Otava) kirjastavad õpikuid kõikidele klassidele ja ainetele ning omavad 83 % turust. Kaks kirjastust pakuvad ka Internetipõhiseid õppematerjale. 2002. aastal müüdi Soomes 7,1 miljonit õpikut 80 miljoni euro eest.

Põhikooli ulatuses on igas klassis ja aines 2–4 paralleelõpikut, eriti soome keele, matemaatika ja inglise keele õpikuid. Õpilastele on kõik õpikud tasuta. Paralleelõpikute vahel valides on peamine kriteerium vastavus riikliku õppekava põhilustele ja kohalikule õppekavale.

Rahvusvahemustele ja hariduslike erivajadustega õpilastele kirjastab õpikuid kooliamet, samuti mittetulundusühingud.

Koolid ostavad soome keele, matemaatika ja A-võõrkeele õpikuid igal aastal, teiste õppeainete õpikud on ringluses 2–4 aastat. Et iga-aastane õpikute ostmine on kirjastustele majanduslikult kasulik, ongi nendes ainetes rohkem paralleelõpikuid.

Kuigi Soomes on nurisetud õpikute kõrge hinna pärast, ei ole kirjastused hinna langetamise nimel nõus kvaliteedis järeleandmisi tegema.

Leedu

Vabal õpikuturul 28 kirjastust, kellele ministereium korraldab kaks korda aastas lähiaja plaane tutvustavaid koosolekuid.

Pearaha 6 € kooli ja 4,5 € riigi poolt. HEV laste pearaha 12 €. Õppekirjanduse soetamiseks kasutati 2003. aastal 4,3 miljonit eurot. Õpiku keskmine hind 4 €.

Moldova

1998–2004 õppekava arendamise, õpikute kirjastamise, õpetajakoolituse Maailmapanga projekt, mille käigus katsid 30 kirjastust vabal õpikuturul kõik põhiained 1.–9. klassis.

Ümarlaua korraldajad: Phil Cohen (Maailmapank), Jana Huttova (Education Support Programme juht) ja Natasa Zivkovic (Montenegro riiklik kirjastus).

Õpilased tasuvad 20–30 % õpiku hinnast.

Läti

52% õpikuturust ühe kirjastuse käes.

Eestile sarnane õpikute hindamise ja kinnitamise süsteem.

Kool valib kinnitatud õpikute loetelust.

1. klassi õpikukomplekti hind 37 €, ühe õpiku hind keskmiselt 4 €. Riigilt 5 € iga õpilase kohta, KOV toetab 0–32 € õpilase kohta. Vanemad maksavad puudujääva osa ise.

Aserbaidžaan

Tsentraalne süsteem, sest koolid pole õpikute iseseisvaks valimiseks veel valmis. Kaks aastat on siiski mõnes aines pakutud ka paralleelõpikuid.

Ühe klassi õpikukomplekt maksab 30 USD, üks õpik 1–3,5 USD.

Riigihange eraldi nii käsikirjadele kui ka kirjastamisele. Õpikuid kirjastab 10–12 kirjastust, neist kaks on riigi omad. Kolm suurimat kirjastust jagavad turust 80 %.

Õpikud õpilasele tasuta.

Horvaatia

Konkureerib u. 40 kirjastust. Kõige suurem on konkurents lisamaterjalide turul.

Õpiku maketti loeb viis inimest, kes teevad iseseisva otsu-

se, kas anda kinnitus või mitte.

Kui kolme aasta jooksul on õpiku turuosakaal langenud alla 10 %, kustutatakse see kinnitatud õpikute nimekirjast, et vähendada paralleelõpikute arvu. Igal aastal annavad õpetajad ministereiumile teada, milliseid õpikuid järgmisel õppeaastal kasutavad.

Vanemad ostavad igal aastal oma lastele õpikud välja.

Matemaatikas on 1. klassis võimalik valida kuue paralleelõpiku vahel.

1.–4. klassi õpiku keskmine hind 3–4 €, keskkoolis 7–20 €.

Slovenia www.rokos.com

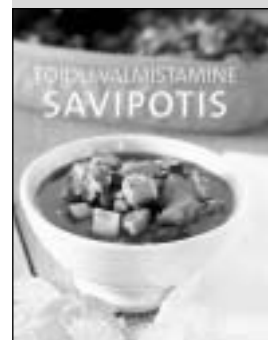
Kolme aasta jooksul ei tohi kord juba valitud õpikut vahetada. Kolmandiku õpiku maksumusest tasub lapsevanem. Osa vanemaid ostavad õpiku täielikult välja, osa laenuvad.

Keskmine õpiku hind 6 €, kolme aasta peale jagatuna teeb see aga 2 € õpilase kohta.

Õpikusüsteemid erinevad riigiti, kuid kõik riigid olid oma süsteemiga rahul, olles veendunud, et just kasutatav süsteem on nende riigi tingimusi, õpilaste arvu, autorite olemasolu ja võimekust arvestades parim.

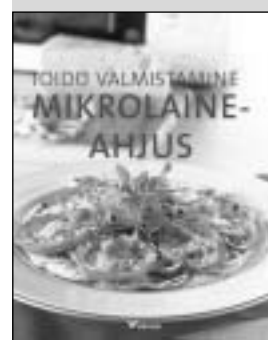
KADRI HALJAMAA,
juhtivtoimetaja

TOIDU VALMISTAMINE SAVIPOTIS

Savipotis on imelihtne toidu valmistada. Kõik toiduained pannakse kokku ning mõne tunni pärast võid potitäie lõunasööki lauale tõsta. Toit on maitsev ja väherasvane, samuti ei pea teda küpsetamise ajal valvama. Raamatus on sadakond liha-, kala- ja aedviljatoitude ning küpsetiste retsepte.

TOIDU VALMISTAMINE MIKROLAINEAHJUS

Mikrolaineahjus saab valmistada väga erinevaid roogi, alates putrudest kuni küpsetatud merikeelefileeni. Paljudel ahjudel on grill- ja sooja õhu funktsioon, hautamis- ja sulatusprogrammid. Raamatus õpetatakse ahju omadusi võimalikult hästi ära kasutama. Aedvili ja kala sobivad mikroahjus küpsetamiseks eriti hästi ning seetõttu on nende kohta palju retsepte, samuti juhiseid lihtsate liharoogade ning isegi mooside ja maiustuste valmistamiseks.

**"KARU-AABITS"
UUENE!**

"Karu-aabits" on klassikaks muutunud raamat, mille abil on Eesti lapsed lugema õppinud pea kolmkümmend aastat. Tänu lihtsatele tekstidele, haaravatele piltidele ja metoodilistele juhenditele kasutatakse seda nii lasteaedades kui ka kodudes.

Et "Alushariduse raam-õppekava" käsitleb eesti keele häälikuid uut moodi – lühikese, pika ja ülipika hääliku asemel räägitakse ainult lühikesest ja pikast häälikust, kaasajastavad kogunud alushariduse asjatundjad Lilian Kivi ja Milvi Roosleht metoodilisi juhendeid ja koostavad need nii, et sealt leiavad sobivaid soovitusi nii lasteaiaõpetajad kui ka lastevanemad.

Kaasajastamisele asudes küsitlesime lasteaiaõpetajaid nende muljete ja soovide osas. Saime neilt väga asjalikku tagasisidet. Täname siinkohal kõiki vastanuid ja soovime meeldivaid hetki kaasajastatud aabitsa kasutamisel!

Uuenenud "Karu-aabits" tuleb müügile jõulukuus.

I KOOLIASTME ÕPIKUTE KAALUST

Õppekirjandusega seoses näib vältimatu kõnelemine nende raskusest, seda eriti kõige väiksemate – I kooliastme õpilaste jaoks. Haridusministri 19. novembri 2001. a määruse nr 65 kohaselt tohib I kooliastme õpik kaaluda kuni 400 g, eesti keele ja vene keele kui emakeele õpik aga kuni 450 g. Emakeele õpik võib raskem olla seetõttu, et emakeele tunde on "Põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekava" järgi kõige rohkem – nädalas 6–7 tundi – ning õpikus oleva vajaliku materjali hulk seetõttu suur. Võrdluseks olgu toodud loodusõpetus või inimeseõpetus, kus nädalas on ette nähtud vaid üks tund.

Koolibril on hea meel teatada, et kõik meie I kooliastme õpikud jäävad kehtestatud normide piiresse. Isegi koos töövihikuga kaaluvad iga aine õpikud vähem kui 400 või 450 g. Pealegi on loodusõpetuses ja inimeseõpetuses 1. ja 2. klassis kasutusel õpikut ja töövihikut ühendavad tööraamatud, mis on samuti kaalult kerged.

Tutvudes pisteliselt koolide I kooliastme tunniplaanidega, võib öelda, et üldjuhul ei ole I kooliastme ühegi päeva tunniplaanis rohkem kui kolm ainet, mis nõuavad õppekirjanduse olemasolu. On ju oskusainetes õpiku osakaal märksa väiksem kui näiteks eesti keeles või matemaatikas. Kui liita kokku näiteks Koolibri matemaatika, inimeseõpetuse ja loodusõpetuse õppekirjanduse kaalud, siis teeb see 1. klassis kokku 728 grammi, 2. klassis 758 ja 3. klassis 792 grammi. Seega kui I kooliastme ranitsa raskus koos sisuga on 3 kg, siis Koolibri õppekirjandus moodustab sellest vaid kuni 30%. Ülejäänud kaks kilo jääb täita kehalises kasvatuses vajalikule riietusele, kunsti-

1. klassi poiss Rasmus jõuab oma koolikotti tõsta ka ühe käega.

õpetuse vahenditele, vihikutele, pinalile ja muule.

Üheks põhjuseks, miks õpilaste koolikotid on jätkuvalt raske, on koolide otsus kasutada õpikuid võimalikult kaua. Koolides pole haruldased 1997.–2001. aastal välja antud kõvade kaantega üheosalised õpikud, mis tõesti 2001. aastal sätestatud kaalunorme ületavad. Tänapäeval antakse pea kõik õpikud välja pehmete kaantega ja kaheosalistena, et lapsi raskest koolikotist säästa. Koolid peaksid olema usinamad vanu ja raskeid õpikuid uute ja kergete vastu vahetama, et kirjastuste hea tahe jõuaks ka õpilasteni.

Arvutuste põhjal võib Koolibri julgelt väikeste õpilaste vanematele silma vaadata ja öelda, et meie õpikud teie lapse koolikotti üleliigselt ei koorma. Kergemaks õpikud enam minna ei saa!

Koolikoti sisu

4. klassi tüdruk Carmela koolikotti peavad peale õpikute, töövihikute ja vihikute mahtuma ka kehalise kasvatuses tunniks vajalikud riided ja jalanõud (1,2 kg), pinal, rahakott, võtmed ja mobiiltelefon (kokku 500 g). Kindlasti kergendaks koolikotti kooli hoiukappide muretsemine, mis lubaks õpilastel osa asju kooli jätta.

ELU POLE KUULDEMÄNG, VAID VAATEMÄNG

Mis on kehakeel? Üle 20 aasta selle põneva temaatika rakendusega tegelenud Peter Clayton ütleb, et kui vesteldes öeldakse 100–200 sõna minutis, siis sama aja jooksul mõeldakse umbes 800 sõna. Kehakeel ongi sõna-des väljendamata jäänud tunnete ja mõtete väljund.

Mõelgem näiteks tähtsa inimesega peetava mobiilikõne peale, mida alustasite istudes. Te tõusete iseenesest püsti, kui räägite emotsionaalselt mõnel olulisel teemal. Või meenutagem, kuidas teleriekraanil jääb mõni esineja silmanähtavalt jänni ning kogu tema keha peegeldab tema abitust ja soovi olukorrast välja rabeleda.

Miks on vaja kehakeelt tunda? Kehakeelt jälgima ja kasutama õppides muutub inimene teadlikumaks ja tundlikumaks nii enese kui ka teiste käitumise suhtes, ta hindab olukordi adekvaatsemalt, väldib vigu ja säästab sellega väärtuslikku aega.

Raamatu autori Peter Claytoni puhul on sümpaatne lugema elutarkuse usaldamine: elu vaatamängu üheseks tõlgendamiseks ei ole ühest retsepti. Clayton esitab olukordi, kus ke-

hakeele väljendusi võib mõista mitmeti ja tõlgendada valesti. Tõlgendamine sõltub alati kontekstist ja mitmetest asjaoludest. Kehakeele „sõnastikku” ei õnnestu paigutada lihtsasse üheselt tõlgendatavasse ja kergeti rakendatavasse mudelisse. Aga seda põnevam ongi!

Ka raamatu põhjalik lugemine ei tee meist kohe kehakeele virtuoose. Elu vaatamäng ei mahu ühte heasse pildiraamatusse. Kuid see raamat ärgitab väga lihtsate vahendite abil jälgima ja kasutama inimese ühte väljendusrikkamat vahendit. Tegudeinimesel on ju vaja end iga päev väljendada ja kehtestada, oma positsioone selgitada või kaitsta, kahtlusi hajutada, valetajat ära tunda. Ja seda paljudes olukordades, nii tööd otsides, kolleegide, klientide ja partnerite või õpilastega suheldes, olulisi läbirääkimisi pidades kui ka vabal ajal. Põnev on piiluda ka vastassoo „kuliside taha”, mida raamat samuti põgusalt käsitleb. Väga hea on peatükk rahvusvahelisest etiketist, eriti selle muutumine tänapäeva kiirete arengute ja suhtlusstiilide segunemise ajastul.

Kehakeele raamat sobib ka inimesele, kellel pole aega keskendumiseks – meie tänase Eesti tüüpilisele tegudeinimesele, kes peab palju jõudma ja palju teadma. Pildid aitavad sõnadest paremini edasi anda raamatu sõnumit – vaata ikka ka, ära usu ainult kõrvu ehk sõnu! Sama teemat arendades – pildid annavad sarnaselt kehakeelele edasi võrratult palju infot, mistõttu tuleks raamatut nautida aeglaselt nagu tõelist pidusööki.

MARJU UNT,
Estonian Euromanagement
Institute

Rahvusvaheline etikett

Itaalia

• Itaallased on kõige puudutusealtim rahvus Euroopas – tuttavad suudlevad üksteist põsele ning meessoost sõbrad embavad omavahel ja hoiavad jalutades käe alt kinni.

• Isegi ärimehed, kes on kohtunud vaid paar korda, suruvad pikalt kätt ning võivad ka teisel mehel küünarnukist kinni võtta, kuid mehe ja naise vahel peetakse sellist liigutust kohatuks.

• Tuntuim itaaliapärase liigutuse on õlakehitus tõstetud kätega, mis tähendab: „Ma ei tea.”

Venemaa ja endine Nõukogude Liit

• Otse silma vaatamisele ja korralikule tugevale käepigistusele võib meessoost sõprade puhul järgneda vene karukaisutus ja mõnikord suudlus mõlemale põsele.

• Millegi või kellegi peale viilistamine tähendab halvaksapanu.

• Vene koju sisenedes ära ulata kätt üle uksele. Tee seda siis, kui oled juba sisse astunud.

Ameerika Ühendriigid

• Normiks on tugev käepigistus koos otse silma vaatamisega. Mehed ei pea kallistamist mehelikluseks ja naised ei emba ega suudle nii palju nagu Euroopas.

• Ameeriklased ei talu vestluses pause.

• Viilistamine ei tähenda halvaksapanu nagu Euroopas. Vastupidi, see käib koos plaksutamisega.

• Saabu nii ärikohtumisele kui seltskondlikule üritusele alati õigeks ajaks ning rõivastu vastavalt etiketile. Hilinemist ja lohakust tõlgendatakse austuse puudumisena.

KOOLIEELIKUTELE

MAARAAMAT

Maaraamat aitab lähemalt tutvuda maa ja maavara-dega. Mullast saavad toitu taimed, mis on inimestele ja loomadele vajalikud. Selles raamatus uurime lähemalt, millest maake-ra pind koosneb. Siin pakutakse välja mänguvõimalusi, mis aitavad lapsel maismaast ja maapöues leiduvatest loodusvaradest aimu saada.

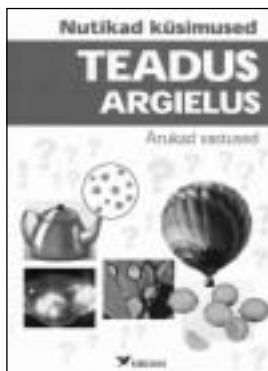
ÕHURAAMAT

Õhku vajame hingamiseks ja igapäevasteks toiminguteks. Õhk võib aga pak-kuda ka meelelahutust. Õhk kannab edasi looduse hääli ja lõhnu. Õhuga vahetult kokku puutudes tajume, kui palju on võimalusi õhu erineval viisil kasutamiseks. Õhuraamat aitab lapsel mõista ümbritsevat maailma ja kujunda-da terviklikku maailma-tunnetust.

NUTIKAD KÜSIMUSED. ARUKAD VASTUSED.

Rainer Köthe

Kas raskusjõud mõjub ainult Maal?

Miks vesikirbud vee alla ei vaju?

Miks on veetilgad kerakujulised?

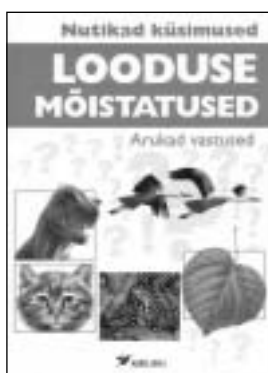
Mis on elektrivool?

Miks on seinapistikul kaks haru?

144.00*

LOODUSE MÕISTATUSED. LOOMADE ELU.

Rainer Köthe

Kui vanaks võivad loomad elada?

Miks on paljudel loomadel kaks silma?

Miks kassid nurruvad?

Kas ämblikud on ohtlikud?

Kes on koibik?

144.00*

* hind Rahva Raamatus ja Selverites

MUSTVALGE ÕPIK SAKIB TÄIEGA!

 Kristjan Raudsepp
Prantsuse Lütseum,
9a klass

Hea õpik sisaldab kõike, kuid seal peaks olema ka selline lisa-osa, kus on kirjas info, kust saab asjast rohkem huviline lisa lugemist jms.

Osa õpikuid on tehtud ülikooli õppejõudude poolt ja need ei ole väga head, sest näiteks 9. klassi keemia õpikut ei kasuta me üldse: sellest ei saa mitte midagi aru, sest tekst on raske ja sõnastus kehv!

Õpik peaks olema normaalse mõõtmetega – see on siis A5 formaat ja kindlasti kõvad kaaned, sest pehmed kaaned lähevad kortsu ja tulevad lõpuks ära, annavad raamatule kopsa mulje. Kõite osa on ka väga tähtis, sest näiteks ajalooõpikul on suhteliselt nõrk köide – tuli väga kergesti kaante küljest lahti. Kirja suurus peaks kah talutav olema, sest mõned ei näe kirja ilma prillideta ja kui juba kaua õppinud ollakse, hakkavad tekstid silme ees virvendama – seda sellest, et ollakse väsinud, ja ka sellepärast, et tekst on liiga väike.

Hea õpik peaks olema jutustav, siis on huvitav õppida ja lugeda, see aitab ka kergemini õpitavasse süveneda. Iga peatüki lõpus peaksid olema küsimused, aga nii tavaliselt igal pool ongi! Raamatu lõpus sõnastik, valemid, seletused jms.

Värvid võiksid kah olla ja mõned pildid: see aitab minu meelest õpitavat huvitavamaks muuta, muidu on liiga üksluine ja tume, aga väga palju ei ole kah vaja, vähesest piisab, peasi, et ainult mustvalge ei oleks, see on kohutav!!

Osades ainetes kasutavad õpetajad väga palju õpikuid, aga osades mitte – nad jutustavad

Kristjani lemmik

Koolibri 9. klassi füüsika õpik on hea värviline, kõvad kaaned, A5 formaat – väliselt ja vastupidavuselt ideaalne ja sisu on kah päris normaalne.

õpiku teksti ümber või leiavad, et õpikus on liiga üksluiselt, pikalt ja raskelt kirjutatud! Näiteks võin öelda, et 9. klassi keemia õpik on väga halvasti välja tulnud, aga ajaloos kasutatakse õpikut jälle kogu aeg – kogu töö põhinebki õpikul, selliseid näiteid on muidugi veel! Õpetaja annab muidugi ka suht palju lisainfot juurde, kõik see, mida ta on netist leidnud, varem mujalt lugenud, märgib ta kodus üles ja räägib ka klassile, ainult õpikust ei jõua terve tund seletada.

Kodus õpitakse ikka õpikust ja tunnis kasutatakse õpikut lisana, heidetakse vahepeal pilk õpikusse küsimustele vastamiseks jne.

Minu lemmikõpik Koolibril on 9. klassi füüsika õpik, see on päris hea värviline, kõvad kaaned, A5 formaat – väliselt ja vastupidavuselt ideaalne ja sisu on kah päris normaalne.

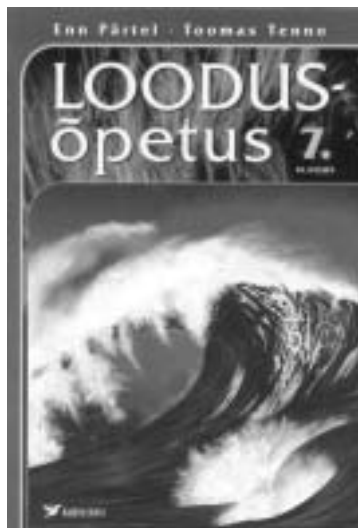

Laura Kumpas
Jakob Westholmi Gümnaasium,
7b klass

Hea õpik on see, mis teeb asja selgeks. Halb õpik on tavaliselt mustvalge ja ilma piltideta. Hea õpik ei tohiks olla väga raske.

Parem oleks, kui õpikul oleksid kõvad kaaned, sest pehmed lähevad väga kergesti katki. Kõvade kaantega õpik seisab kergemini laua peal lahti, ei pea käega kinni hoidma. Tegelikult võiksid olla mõned üksikud õpikud ka pehmete kaantega, muidu on kõik nii ühesugune, aga ma arvan, et siis ei peaks nad nii kaua vastu, kui nad võiksid vastu pidada.

Õpikud näeksid paremad välja, kui nad oleksid kas või natukene värvilised, sest kõige igavam õpik on igatahes mustvalge. Õpik võiks olla ikka värviliste illustatsioonidega. Ja veel parem, kui seal oleksid ka pildid juures, siis jääb tekst

Laura lemmik

Koolibri 7. klassi loodusõpetuse õpikus on iga teema alguses toodud põhilised küsimused ja lühike vastus – nii saab ka ülejäänud asjadest aru.

paremini meelde. Või kui isegi tekst meelest läheb, on pilt ikka meeles. Aga siis oleks juba natuke liiga kirju, kui iga lehe peal oleks mingi pilt.

Mõni õpetaja ei kasuta üldse õpikut, vaid räägib kogu aeg enda juttu. Aga see ei ole eriti hea, sest pärast on töövihikust raskem teha. Mõni õpetaja jälle vaatab kogu tunni raamatusse ja loeb sealt maha. See ka ei ole hea variant. Kõige paremini saab aru siis, kui õpetaja loeb mingi osa raamatust, aga lisab ise ka midagi vahele.

Kõige parem raamat on minu arust Koolibri 7. klassi loodusõpetuse õpik. Pehmed kaaned selle juures ei häiri, sest see on juba nii vana raamat, et see seisab ilma käe abita normaalselt lahti. Kõige rohkem meeldib mulle selle juures see, et iga teema kohta on toodud põhilised küsimused ja lühike vastus. Ja et see on kohe osa alguses, siis saab ka ülejäänud asjadest aru. See näeb ka pealt ilus välja.

Ülle Uulma

Jakob Westholmi Gümnaasium,
eesti keele õpetaja,
Aasta Õpetaja 2004

Hea õpik on selline, millest on mõnus õppida! Värvilisi illustatsioonide võib muidugi olla, aga mitte liiga palju. Kirev tekst ei soodusta süvenemist.

Kindlasti peaks olema oluline eristatud ebaolulisest ning tekst hästi liigendatud.

Praegu on päris palju selliseid õpikuid, mis on nii sisult kui ka keelelt keerulised. Selle asemel, et õpilastele lisainfot anda, peab õpetaja pidevalt õpikuteksti lahti seletama.

Kas pehmed või kõvad kaaned – selle üle võiks vaielda. Loomulikult oleksid kõvad kaaned vastupidavamad, aga see teeks lapse koolikoti raskemaks. Nii et olgu siis pehmed kaaned, aga hästi köidetud!

KUULA!

Kuku Raadio

“Vahva Raamat”

E 11.10-11.30

kordus 19.45-20.00

- 100,7** Tallinnas ja Harjumaal
- 100,2** Tartus
- 90,0** Pärnus
- 100,8** Viljandis
- 100,5** Paides
- 100,9** Haapsalus

Raadio 4[®]

Raadio 4 – eesti raadio venekeelne programm

“Homniku külaline”

R 9.15-9.30

- 94,5** Tallinnas ja Harjumaal
- 94,4** Tartus
- 95,5** Viljandimaa
- 109,4** Ida-Virumaal
- 93,6** Läänemaal
- 93,4** Järva- ja Jõgevamaa
- 104,8** Pärnumaal

UUS AABITS TULEB SOE, INIMLIK JA PEREKESKNE

2003. aastal käivitas kirjastus projekti "Ilus emakeel", mille eesmärgiks on luua eesti keele õppekomplekt 1.–3. klassile. Praegu on viies katsekoolis käsil aabitsa ja selle juurde kuuluva töövihiku katsetamine. Aabitsa autorid on Rocca al Mare Kooli õpetajad Sirje Toomla ja Jaanus Vaiksoo, kes on ka tuntud lastekirjanik. Aabitsa illustraator on noor kunstnik Kadri Ilves.

Aabitsas tegutseb tore perekond, keda kujutab ka juuresolev pilt. Peres on neli erinevas vanuses last: Kaspar, Teele, Jaagup ja Artur. Peategelaseks on Jaagup, kes käib esimeses klassis, tema vanem vend

Kaspar ja vanem õde Teele ning pere pesamuna, kaheaastane Artur. Aabitsalood kõnelevad selle perekonna igapäevategemistest, lisaks juhtumised ja seiklused koolikaaslaste, sõprade ning sugulastega. Selle tore perekonna ja nende juhtumistega on lastel end kerge samastada. Aabitsale lisaks annab kirjastus välja raamatu pikemate lugudega Jaagupi perekonnast, mis sobivad tunnis ettelugemiseks ja kuulamiseks.

Aabitsas tutvuvad lapsed sõna, liitsõna ja lausega, lühikese ja pika häälikuga, täis- ja kaashäälikuga ning sellega, kuidas sõnu kirjas tähtedega märgitakse.

Aabitsa tekstides on kirja suuruse ja värvi abil eristatud kolm lugemisoskuse taset – algajale lugejale suurte tähtedega, mõningase lugemiskogemusega lapsele keskmise suurusega tähtedega ning lugejale lapsele suur- ja väiketähtedega tekstiosa.

Katsekoolides on läbitud esimesed õppenädalad ning tagasiside valdavalt positiivne. Eelkõige kiidetakse toredaid teemasid ja nendega haakuvaid illustratsioone, mille põhjal on õpilastel kerge jutustada ka oma perest ja pere tegemistest, ning lugemistekstide kirja erinevat suurust.

Koolibri Uudiseid annab välja AS Koolibri. Leht ilmub 4 korda aastas. Järgmine number ilmub detsembris 2004.

Projektijuht Katrin Kliimask Kujundaja Tiit Tõnurist
Toimetaja Kadri Haljamaa Küljendaja Lauri Haljamaa

www.koolibri.ee

Postiaadress: AS Koolibri, pk 223, 10503
Tel. 6 515 300

koolibri@koolibri.ee